

KURENDA

KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

KURJA DIECEZJALNA WILEŃSKA

Wilno, d. 1 lipca 1921.

Nr. 3069/2.

DO PRZEWIELEBNYCH XX. DZIEKANÓW.

Dnia 18 grudnia b. r. Nr. 5891 był ogłoszony w pismach wileńskich i przesłany do Przewielebnych XX. Dziekanów dla zakomunikowania XX. Proboszczom okólnik w sprawie metryk z poleceniem przesłania do Kurji w ciągu 2 miesięcy informacji o stanie ksiąg metrycznych w każdej parafji. Okólnik był wydrukowany w pismach grodzieńskich i białostockich. Pomimo to nie wszyscy XX. Dziekani dotychczas nadesłali sprawozdanie. Niektórzy opóźnienie swe tłumaczyli tem, że XX. Proboszczowie zwlekali z odpowiedzią, nie zważając na niejednokrotne wezwanie. Wobec tego WWXX. Dziekani zechcą w ciągu miesiąca od daty otrzymania niniejszej kurendy przedstawić dane z tych parafji, które je nadesłali, wskazując zarazem przyczyny braku wiadomości z innych parafji. Względem opieszłych zostanie zastosowany § 1 kanonu 2321.

† Jerzy, Biskup Wileński.

X. Chalecki, Kanclerz Kurji.

K. D. W.

Nr. 3069/3.

Na poszczególne zapytanie niektórych XX. Dziekanów Kurja informuje: 1) sprawozdanie metryk i poświadczenie duplikatów należy do aktualnego dziekana, nie zaś do poprzednika, 2) również odpisy metryk i poprawianie ich za ubiegłe lata w parafji, gdzie zaszły zmiany księży, należy do proboszcza obecnego, a po-

przednicy powinni zwrócić kosztą za wykonaną za nich pracę, 3) duplikaty powinny być identyczne z oryginałami, t. j. literalnie bez żadnych zmian i różnic z nimi, 4) wszelkie poprawienie w księgach metrycznych powinno być omówione i zaświadczone podpisem proboszcza i pieczęcią kościelną, 5) gdyby zabrakło blankietów do ekstraktów, należy je wydrukować, lub napisać, 6) jeżeli księgi były pisane po łacinie według nowego formatu, duplikaty muszą być również łacińskie; do jednej księgi można wpisać odnośne wyciągi z całego dekanatu, albo też można książkę rozszyć i pisać na arkuszach oddzielnych; dziekan połączy duplikaty z całego dekanatu stosownie do kategorii metryk i oprawione przesła do Kurji.—XX. Proboszczowie powinni wydawać wyciągi metryczne na prośby władz administracyjnych.

OPLATA STEMPOWA PRZY WYDAWANIU METRYK.

W myśl ustawy z 16/VII, 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 498) na wydawanych metrykach urodzenia, ślubu, zejścia w pełnych wypisach, jako też na druczku powinien być kasowanym znak opłaty stempłowej za 1 mk. 50 fen.

Wolne są od opłaty stempłowej akty stanu cywilnego, jeżeli służą do celów szkolnych, wojskowych lub kościelnych; okoliczność powyższą należy zaznaczyć na wydawanym akcie.

Niestosowanie się do powyższych przepisów pociąga grzywnę w wysokości 25-krotnej sprzeniewierzonej opłaty. Na obszarach Litwy Środkowej metryczne zaświadczenia podlegają opłacie 40 mk., jak widać z następującego komunikatu.

Tymczasowa Komisja Rządząca
Środkowej Litwy.
Departament Skarbu.
Wydział podatków bezpośrednich.
Wilno, d. 7/VII—1912.
Nr. 9724/2529.

DO KURJI BISKUPIEJ.

Powołując się na treść Dziennika Urzędowego Nr. 1 (Dekret Nr. 7, art. 6) Wydział Podatków Bezpośrednich niniejszym wyjaśnia, że metryki chrztu, ślubu i śmierci, jako zaświadczenia wydawane przez władze parafjalne, podlegają opłacie stempłowej na ogólnych zasadach, t. j. po 40 mk. od zaświadczenia.

Wobec tego, że nie we wszystkich wypadkach są przestrzegane powyższe przepisy, Wydział Podatków Bezpośrednich uprze-

nie prosi Kurję Biskupią o wydania stosownego zarządzenia podwładnym Jej Dziekanatom o treści powyższego wyjaśnienia i przestrzegania go.

Naczelnik Wydziału Podatków Bezpośrednich (podpis).

K. D. W.

ZAWIERANIE MAŁŻEŃSTW PRZEZ OSOBY PEŁNIĄCE SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ W ZAPASIE.

Kurja Biskupia Wojsk Polskich pod datą 24 lutego r. b. Nr. 1794 podaje do wiadomości rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 16 lutego 1921 r. Nr. 6395/1719/IV, dotyczące zawierania małżeństw przez osoby pełniące służbę w zapasie, następującej treści:

„Wobec zarządzenia bezterminowego urlopowania całego szeregu roczników i rozpoczętej przez to demobilizacji armji, zezwoleniami władz wojskowych na zawarcie związków małżeńskich winni się wykazać w roku 1921 szeregowi należący do zapasu, korzystający z odroczeń i ulg ustawą przewidzianych roczników 1899, 1900, 1901.

Wobec tego w roku 1922 muszą posiadać zezwolenia władz wojskowych na zawarcie związków małżeńskich szeregowi zapasu roczników 1900, 1901, 1902,

w roku 1923 roczników 1901, 1902, 1903

„ 1924 „ 1902, 1903, 1904

„ 1925 „ 1903, 1904, 1905

„ 1926 „ 1904, 1905, 1906

i t. d., a to w związku z postanowieniem art. 8 „Tymczasowej Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej“, według którego służba w zapasie trwa trzy lata.

Szeregowych pełniących służbę czynną obowiązuje nadal rozkaz ogłoszony w Dzien. Rozkazów Wojskowych Nr. 25 z 1919 r. poz. 827.

Mężczyźni wszystkich innych roczników, jak również ci, którzy zadośćuczynili dwuletniej służbie i zostali bezterminowo urlopowani (przeniesieni w stan rezerwy) specjalnych zezwoleń władz wojskowych na zawarcie związków małżeńskich nie potrzebują.“

Z R. Ministra Szef Sztabu M. S. Wojsk (—) **Niesiołowski**
m. p. generał pporuc.

Do powyższego rozporządzenia zechce Wielebne Duchowieństwo stosować się w praktyce.

KURJA DIECEZJALNA WILEŃSKA

Wilno d. 1 lipca 1921.

Nr. 3077.

W SPRAWIE ŚWIĄT.

1. Prawo Kanoniczne ustanawia w całym Kościele następujące uroczyste święta, w które należy się powstrzymać od robót służbowych i być na Mszy św.: wszystkie niedziele, święto Bożego Narodzenia, Nowy Rok, Trzech Króli, Wniebowstąpienie Pańskie, Boże Ciało, Niepokalane Poczęcie i Wniebowzięcie N. P. Marji, św. Józefa (19 marca), św. Apostołów Piotra i Pawła i Wszystkich Świętych. (Can. 1247 § 1).

2. W diecezji Wileńskiej uroczystość św. Józefa powszechnie nie obowiązuje, gdyż nie była zaprowadzona u nas przed wydaniem nowego Kodeksu.

3. Oprócz świąt powyższych w diecezji naszej lud święci, a Kościół uroczystem nabożeństwem z kazaniami obchodzi następujące dni: drugi dzień Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zielonych Świąt oraz uroczystości Najświętszej Marji Panny: Narodzenie, Zwiastowanie i Matki Boskiej Gromnicznej. Uroczystość św. Kazimierza obchodzi się w Wilnie i tych parafjach, gdzie święto to zostało oddawna wprowadzone.

4. „Ecclesiastico praecepto dies festi Patronorum (zarówno jak i święta wymienione w punktach 2 i 3) non subiacent“. O ile nie będzie sprzeciwu ze strony ludu, XX. Proboszczowie za porada XX Dziekanów, mogą przenieść święta patronów na bliższą niedzielę.

PONTIFICIA COMMISSIO

ad codicis canonis authentice interpretandos

die 17 februarii 1918 sequentem resolvit dubium. — Utrum festa quae non enumerantur in can. 1247, § 1, ipso facto ipsaque lege nullibi sint amplius de praecepto, etiamsi in aliqua natione, dioecesi aut loco antea fuerint de praecepto ex particulari lege vel consuetudine etiam centenaria loci, aut ex speciali concessione Sanctae Sedis.

Resp.: Affirmative, ita ut in iis diebus non amplius fideles urgeat duplex obligatio audiendi Missam et abstinendi ab operibus servilibus.

Ostrzeżenie przed używaniem mąki amerykańskiej do wypieku hostyj i komunikantów.

Doszło do wiadomości Władzy Diecezjalnej, że niektórzy kapłani używają do Mszy św. oplatków z mąki amerykańskiej. Kurja Diecezjalna zwraca uwagę Wielebnego Duchowieństwa na niebezpieczeństwo podobnej praktyki. Mąka amerykańska bowiem, jak wykazuje analiza, tyle najrozmaitszych dodatków zawiera w sobie, że musi być uważana na materję przynajmniej wątpliwą, jeżeli już nie ważną.

Dodawanie wezwania św. Józefa do modlitwy „Niech będzie Bóg błogosławiony“.

Dekretem św. Kongr. Obrzędów z d. 23 lutego 1921 r. nakazano do tak zwanych „Laudes Divinis Nominis“, odmawianych u nas z ludem po Mszy cichej i przy błogosławieństwie Najśw. Sakramentu: „Niech będzie Bóg błogosławiony“, po wezwaniu: „Błogosławione Imię Marji Dziewicy i Matki“, dodawać wezwanie: „Benedictus Sanctus Joseph eius castissimus Sponsus — Błogosławiony święty Józef, Jej najczystszy Oblubieniec“. — „Palaimintas Šventas Juozapas Jos skaisčiausias Sužieduotinis“.

Kary przewidziane w nowym Kodeksie co do ksiąg zakazanych.

Ustawy ogólne Leona XIII o zakazie i cenzurze ksiąg zostały z małemi zmianami przyjęte przez nowe prawodawstwo. Kodeks nazwą „książka“ obejmuje, nisi aliud constet, wszelkie publikacje, dzienniki, pisma perjodyczne etc. (can. 1384 § 2). O karach mówi kanon 2318 w dwóch następnych paragrafach.

§ 1. „Wszyscy, po wydaniu książek odstępców, herezyków i schizmatyków, broniących apostazji, herezji i schizmy, jak również ci, którzy te książki lub inne listem apostolskim imiennie zakazane biorą w obronę lub świadomie bez należytego pozwolenia czytają lub przechowują, wpadają tem samem (ipso facto) w kłatwę specjalnie zastrzeżoną Stolicy Apostolskiej“.

Książka zakazana przez pismo apostolskie jest ta, która jest bezpośrednio potępiona przez Ojca św. nie zaś umieszczona na indeksie samym tylko wyrokiem Kongregacji, choćby z polecenia Papieża (Lehmkuhl Cas. I. n. 1018). — „Imiennie“ — znaczy, że w liście apostolskim podany jest tytuł samego dzieła, choćby nazwisko autora zostało pominięte.

Do zaciągnięcia klątwy potrzeba przeczytać tyle, aby był grzech śmiertelny. Teologowie są zdania, że do tego wystarcza przeczytanie 1/50 tomu lub książki zakazanej bez względu na treść złą, obojętną a nawet dobrą. Niektórzy uważają przeczytanie 3—6 stron za materję ciężką. S. Alfons, Noldin, Lehmkühl mówią, że do grzechu śmiertelnego wystarcza przeczytanie nawet jednej strony, jeśli się czyta rzecz, dla której książka jest potępiona. Następnie, aby popaść w klątwę, potrzeba świadomości, że książka jest napisana przez odstępcę, heretyka lub schizmatyka w obronie ich błędów, albo że jest zakazana imiennie przez list papieski oraz, że książka jest zakazana pod klątwą. Od kary tej uwalnia nawet gruba niewiadomość (*ignorantia crassa*) kary, prawa lub czynu, t. j. kiedy się nic albo prawie nic nie robi dla wyjaśnienia sprawy. Nie uwalnia jednak od kary, jak dawniej niektórzy sądzili, niewiadomość zamierzona (*affectata*) t. j. kiedy się rozmyślnie, tendencyjnie unika dochodzenia prawdy. (Can. 2229). — Przechowujący książki zakazane wpadają w klątwę, jeśli zatrzymują je u siebie przez czas dłuższy (przynajmniej około tygodnia) i to nawet wówczas, kiedy ich nie czytają. Zresztą do zaciągnięcia kary za przechowywanie potrzeba świadomości, t. j. warunków, o których wspomniano wyżej.

§ 2. „Autorowie i wydawcy, którzy bez należytego upoważnienia drukują księgi Pisma św. albo objaśnienia lub komentarze do nich, wpadają tem samem w klątwę nikomu niezastrzeżoną“.

Aby te księgi mogły być legalnie wydane, potrzeba uzyskać aprobatę i wydrukować ją *expresse nomine concedentis itemque loco et tempore concessionis* (can. 1394 § 1). Klątwa wymieniona w tym paragrafie, nie dotyczy czytających, którzy jednak grzeszą, jeśli czytają Pismo św. w wydaniu niekatolickiem (can. 1399 § 1) lub w przekładzie na język nowożytny (*vernacula*) bez aprobaty Stolicy Apostolskiej lub bez aprobaty Biskupa z pewnemi zastrzeżeniami „*Versiones Sacrarum Scripturarum in linguam vernaculam typis imprimi nequeunt, nisi sint a Sede Apostolica probatae. aut nisi edantur sub vigilantia Episcoporum et cum annotationibus praecipue excerptis ex sanctis Ecclesiae Patribus atque ex doctis catholicisque scriptoribus*“ (can. 1391). Jeśli jest tylko aprobatą biskupią, Pismo św. wydane w języku nowożytnym powinno zawierać komentarz mianowicie z dzieł Ojców Kościoła oraz uczonych katolickich pisarzy. Inaczej jest zakazane (Can. 1399 § 5). *Ipsa iure prohibentur versiones S. Scripturarum in linguam vernaculam non legitime approbatae* (Prümmer „*Manuale iuris ecclesiastici*“ pag. 475). Jakkolwiek wydawca nie zaciąga ekskomuniki, mając tylko ustną aprobatę Biskupa, wykracza jednak przeciwko prawu, jeśli jej nie drukuje.

Biskup udziela pozwolenia na czytanie poszczególnych ksiąg zakazanych i w wypadkach naglących, a jeśli ma ogólne upoważnienie Stolicy Apostolskiej, udziela go osobom wyjątkowym i ze słusznych przyczyn (Can. 1402).

Ponieważ prawo naturalne zabrania czytania książek, ilekroć one wywierają zły wpływ na czytelnika, to też chociażby nawet ktoś otrzymał pozwolenie, nie może z niego korzystać, jeśli by to miało przynieść duchowną szkodę (can. 1405). Duszpasterze winni przestrzegać wiernych przed złemi książkami, katecheci młodzież szkolną.

O SPOWIEDZI ZAKONNIC.

W nowej aprobacie danej kapłanom diecezji wileńskiej powiedziano, że do słuchania spowiedzi zakonnice i nowicjuszek kapłani muszą mieć specjalną jurysdykcję, z wyjątkiem wypadku, kiedy zakonnica dla spokoju sumienia uda się (adeat) do spowiednika (nie mającego specjalnej jurysdykcji) lub go zawezwie, będąc w ciężkiej chorobie (can. 876, 522, 523).

Wyraz „adire“ — był komentowany przez niektórych w zbyt szerokim znaczeniu: spowiadano zakonnice nie tylko wówczas, kiedy one przystępowały do konfesjonalów dostępnych dla wszystkich niewiast, ale i w konfesjonalach ściśle zakonnych i klauzuryowych, na wezwanie zdrowych zakonnic.

W aprobatach, danych przez inne ordynaryjaty, użyto zwrotów dosadniejszych: np. pozwolono spowiadać wiernych „z wyjątkiem zakonnic w ich własnych domach“ („monialibus in ipsarum domibus religiosis exceptis“ — vel — „datur facultas excipiendi confessiones fidelium non tamen monialium, exceptis iisdem, quae extra propriam domum quavis de causa versantur“). Przeciwno ścisłości tych ostatnich zastrzeżeń można zauważyć, że kanon 522 wcale nie zakazuje spowiedzi zakonnic w ich własnym domu przed kapłanem niezaprobowanym dla nich: zakonnica może się wypowiedzieć przed nim w swoim klasztorным kościele lub lub kaplicy zakonnej (Prümmer „Manuale iuris ecclesiastici“ 1920 a. pag. 247). W takim jednak wypadku spowiedź powinna się odbyć w konfesjonale przeznaczonym dla wszystkich wiernych i w czasie, kiedy niewiasty świeckie mogłyby tam przystąpić, gdyby tego pragnęły. („De iure religiosorum“ Fanfani 1920 a. pag. 63. Błat „Commentarium textus Codicis Iuris Canonici“ liber II pag. 503).

Zanim Komisja Papieska nie da autentycznego komentarza w tej kwestji, kapłani nie mogą zbyt szeroko komentować prawa, pamiętając na to, że spowiedź bez należytej jurysdykcji jest nieważna i pociąga suspensę a divinis (can. 2366).

D. 24 czerwca r. b. Wydział Wyznań T. K. R. L. Śr., na za-
pytanie gachama karaimskiego, zwrócił się do Kurji, prosząc
o wydanie opinji, czy wolno jest przechodzić z katolicyzmu do
wiary niechrześcijańskiej. W odpowiedzi na to Kurja dała nastę-
pujące wyjaśnienie.

WILEŃSKA KURJA DIECEZJALNA

Wilno, d. 30 czerwca 1921.

Nr. 3049, b.

DO WYDZIAŁU PRASY I WYZNAŃ T. K. R.

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 b. m. Nr. 667 Kurja ma
zaszczyt zakomunikować co następuje. Prawo Kościoła Katolic-
kiego zakazuje apostazji pod karą klątwy (c. 2314). Kdeks prawa
kanonicznego, dążąc do jedności z prawem cywilnem, zastrzega
się do takich praw, które są przeciwne przykazaniom Bożym i za-
sadam Kościoła. (*Quae ius civile statuit, serventur, nisi iuri divi-
no contraria sint aut aliud iure canonico caveatur*).

Co się tyczy prawodawstwa państwowego, to ono, omawia-
jąc wypadki przejścia z jednego wyznania chrześcijańskiego na
inne chrześcijańskie, nie dopuszcza apostazji, t. j. odstęstwa od
wiary chrześcijańskiej (Kodeks Karny — wydanie Tagancewa
1904 r., str. 163). — „Odstępcy od wiary chrześcijańskiej wyzna-
nia prawosławnego lub innego do wiary niechrześcijańskiej odsy-
łają się do zwierzchności duchownej ich dawniejszego wyznania
dla upomnienia“. (Ułożenie o nakazaniach ugodownych i isprawi-
telnych — wyd. Tagancewa 1904 r. str. 221, art. 185). — Ukaz
tolerancyjny z dnia 17 kwietnia 1905 r. przewiduje jedyny wyją-
tek, jeśli kto, będąc zaliczony do wyznania chrześcijańskiego, fak-
tycznie jednak wyznawał sam lub jego przodkowie wiarę niechrze-
ścijańską. W wypadkach apostazji osób pełnoletnich były stosowa-
wane kary administracyjne, a za odstęstwo nieletnich od wiary
chrześcijańskiej karani są rodzice i opiekunowie w myśl Kodeksu
karnego (art. 88).

Kancelarz Kurji **Ks. L. Chalecki.**

Notariusz **Ks. St. Tracewski.**

Ministerstwo Spraw Wojskowych

KURJA BISKUPIA
WOJSK POLSKICH.

Warszawa, d. 18. VI. 1921 r.

L. dz. 511.

DO PRZEŚWIETNEJ KURJI DIECEZJALNEJ W WILNIE.

P. Minister Wojny nadesłał do Kurji Biskupiej W. P. pismo z dn. 1. VI. r. b. Nr. 2403 z prośbą o zwrócenie się do poszczególnych Kurji Diecezjalnych na terenie b. Kongresówki, aby zechciały laskawie wydać dyspozycje podwładnym XX. Proboszczom ogłoszenia z ambony co następuje:

Polacy, którzy służąc w b. armji rosyjskiej, zostali wzięci do niewoli niemieckiej, tam ponieśli straty materialne wyrządzone im przez władze niemieckie i dotąd swych pretensji nie zgłosili, mogą jeszcze składać wnioski o zarejestrowanie powyższych strat.

Osoby interesowane, przebywające na terenie b. Kongresówki powinny się zwracać:

a) mieszkańcy m. st. Warszawy do Sekcji Wojenno-Likwidacyjnej Dep. VII Gospodarczego M. S. Wojsk. (Warszawa, ul. Żytnia 20).

b) mieszkańcy innych miast do właściwych Magistratów.

c) mieszkańcy wsi do Urzędów gminnych.

Powyższe urzędy wydawać będą za opłatą w wysokości 5 marek ustalone do tego celu arkusze rejestracyjne (kwestjonarjuse).

Osoby interesowane, które przesłały jeszcze przed ogłoszeniem rejestracji, to znaczy przez 1 kwietnia b. r. wykazy poniesionych strat materialnych powinny przesłać do Sekcji Wojenno-Likwidacyjnej Departamentu VII M. S. Wojsk. (Warszawa, ul. Żytnia 20) dokładny adres i 5 marek (gotówką, markami pocztowymi, lub stemplowemi), poczem arkusze rejestracyjne będą im niezwłocznie wysyłane według adresów.

Załączą się rozporządzenie Prezydenta Ministrów i Ministra Spr. Zagranicznych z dn. 17. I. 1921 r.

Wikarjusz Generalny W. P. **Ks. Pajkert**, Kanonik.

K. D. W.
Nr. 3077/5.

Opłata za posługi duchowne.

1) Na kancelarję przy zapisywaniu metryk	50 mk.
2) Na kancelarję przy wydawaniu metryk i świadectw	100 „
3) Zapowiedzi ślubne	100 „
4) Ślub bez opłaty służby kościelnej	500 „
5) Ślub z opłatą organisty i większą ilością światła od 1.000	„
6) Zwykłe stypendjum mszalne od	100 „
7) Stypendjum na Mszę św. śpiewaną	300—500 „
8) Stypendjum na Mszę św. z egzekwjami	500 „
9) Pogrzeb bez eksporty (Missa praesente corpore)	800 „
10) Eksportu — zależnie od odległości do cmentarza	500 „

Od biednych opłata się nie pobiera lub znacznie zmniejsza.

Taksa ta może ulec zmianie na zasadzie uchwały dekanalnej, zaaprobowanej przez Kurję.

K. D. W.
3397.

W WXX Proboszczowie proszeni są o rychle powiadomienie Kurji o skonfiskowanych przez rząd carski majątkach klasztor-nych w ich parafjach. Należy podać czas konfiskaty, wskazać dawniejszych właścicieli oraz wielkość majątku.

Z Kurji Diecezjalnej Wileńskiej. Wilno, d. 12 lipca 1921.

† *Jerzy,*
Biskup Wileński.

Ks. Lucjan Chalecki,
Kancelarz Kurji.